

09.21.52 Safneðlisfræði

Mánudaginn 10. desember 2001, kl. 9-12.

Leyfileg hjálpargögn eru: Vasatölva, kennslubók og stærðfræðihandbækur.

1. Hálfspunalíkani Isings í ytra segulsviði B er lýst með Hamilton-virkjanum

$$\mathcal{H} = -J \sum_{ij} \sigma_i \sigma_j - \mu B \sum_i \sigma_i, \quad \sigma_i = \pm 1.$$

Athugum eiginleika líkansins samkvæmt meðalsviðsnálgun.

- Finnið sjálfssamkvæma jöfnu fyrir meðalspunann $\langle \sigma \rangle$.
  - Hvert er segulviðtakið χ á spuna? Æskilegt er að tákna það við $t = (T - T_c)/T_c$, þar sem T_c er markhitastigið samkvæmt meðalsviðsnálguninni.
  - Reiknið segulviðtakið á spuna fyrir $t > 0$.
  - Hvernig verður $\langle \sigma \rangle$ í fyrsta liðnum hér á undan fyrir samskonar líkan fyrir einingarspuna með $\sigma = 0, \pm 1$?
2. Sannið að mótseglun sé ekki til samkvæmt sígildri eðlisfræði. Eftirfarandi er gott að hafa til hliðsjónar:

- Ef $\mathcal{H}(\mathbf{p}_1, \dots, \mathbf{p}_N; \mathbf{q}_1, \dots, \mathbf{q}_N)$ er virki Hamiltons fyrir hlaðnar eindir án segulsviðs, þá er $\mathcal{H}(\mathbf{p}_1 - (e/c)\mathbf{A}_1, \dots, \mathbf{p}_N - (e/c)\mathbf{A}_N; \mathbf{q}_1, \dots, \mathbf{q}_N)$ virki Hamiltons fyrir sömu eindir í ytra segulsviðinu $\mathbf{B} = \nabla \times \mathbf{A}$, þar sem $\mathbf{A}_i = \mathbf{A}(\mathbf{q}_i)$.

Lýsið með orðum hvers vegna mótseglun finnst þegar skammtafræðilegri lýsingu er beitt á kerfið.

3. Orkuna ϵ þarf til þess að kljúfa tvíatóma sameind í frumeindir sínar. Gerum ráð fyrir að sameindin og frumeindir hennar hafi hverfandi víxlverkun sín á milli. Reiknið fjölda óklofinna sameinda í gasi N sameinda þegar $KT \gg \epsilon$. Hér gerum við ráð fyrir að ekki þurfi að taka tillit til titrings- og snúning-sorku sameindanna.
4. Hreyfiorku frjálsra einvíðra fermíeinda er lýst með sambandinu $\epsilon = p^2/(2m)$.
  - Finnið innri orku kerfisins U og varmarýmd þess.
  - Hvernig hegðar varmarýmdin sér sem fall af T þegar $T \rightarrow 0$?
  - Hvernig hegðar varmarýmdin sér sem fall af T þegar $T \rightarrow \infty$?